

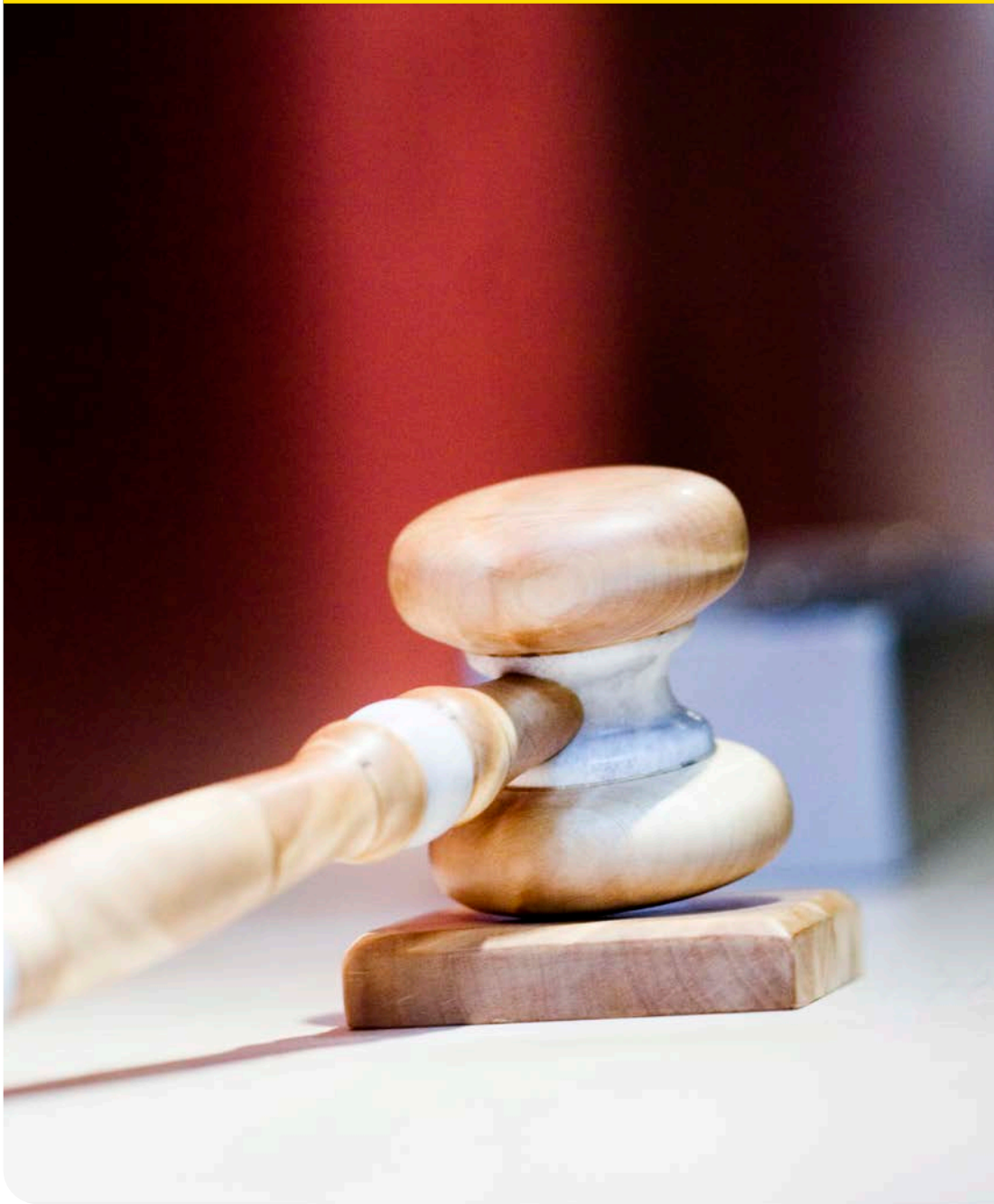
Hur är det att vara notarie?

Om undersökningen

Saco-S Domstol har skickat ut en enkätundersökning till samtliga notariemedlemmar anställda av Sveriges Domstolar under våren 2022, undersökningen fick en svarsfrekvens om 66 procent. De svarande utgörs till största del av tingsrättsnotarier vilket även speglar anställningarna.

Om inget annat anges redovisas svaren för tings- och förvaltningsrättsnotarier tillsammans, vissa av svaren redovisas separat då dessa skiljer sig åt mellan de olika domstolsslagen.

Sammanfattning

Likt den senaste jämförbara undersökningen som Saco-S Domstol genomförde 2019, pekar resultaten på att notarier, generellt, har en för tuff arbetssituation. Utöver denna rapport har Saco-S Domstol gjort en djupare analys av svaren. Analysen finns att tillgå hos Saco-S Domstol.

Genomgående kan vi konstatera att arbetsbelastningen inom Sveriges Domstolar är hög. I fritextsvaren går att utläsa att det inte bara gäller för våra notarier utan också för fiskaler, assessorer, beredare, föredragande och rådmän.

Den höga arbetsbelastningen ger negativa följd effekter på introduktionen i arbetet, utbildningen, det kollegiala stödet, handledningen, arbetstiden, arbetsmiljön och betygsättningen. Vi kan även konstatera att många notarier upplever att de lär av varandra, att återkoppling och handledning från domare ofta uteblir. Majoriteten uppger även att de inte vill ha kvar nuvarande betygssystem, eftersom det upplevs otydligt och godtyckligt.

Det mesta pekar även på att tingsrättsnotarierna arbetar mer och mår sämre samt ges mindre utbildning och handledning än förvaltningsrättsnotarierna, som dock i perioder vid högre arbetsbelastning upplever samma som tingsrättsnotarierna. Trots en svår arbetssituation ger notarierna ändå notarietjänstgöringen som helhet ett förhållandevis högt omdöme.

Det mest oroväckande resultatet är den arbetsrelaterade stress som notarierna upplever. Närmare 40 procent av notarierna har dagligen eller någon gång i veckan en arbetsrelaterad stress som yttrar sig i sömnsvårigheter, hjärtklappning och/eller spänningshuvudvärk. 85 procent har upplevt symtom det senaste halvåret.

Saco-S är en sammanslutning av 18 Sacoförbund som företräder cirka 91 000 akademiker. Saco-S förhandlar och tecknar kollektivavtal för statligt anställda akademiker. » [Läs mer på Saco-S](#)

Saco-S Domstol är lokal part för alla medlemmar i Saco-S-förbund som arbetar vid Sveriges Domstolar. Akavia är kontaktförbund för Saco-S Domstol. » [Läs mer på Saco-S Domstol och Akavia](#)

Utbildningsmomentet i notariatjänstgöringen

Av Notarienämndens föreskrifter¹ framgår att utbildningsdelen av notariatjänstgöringen ska vara en central del. En notarieutbildningsplan ska åskådliggöra vad notarien förväntas lära sig och vilka moment som denne förväntas genomgå under sin utbildning.

Det finns idag inte någon nationell notariatjänstgöringsplan eller några rekommendationer för hur en liknande plan ska utformas. Eftersom alla domstolar i Sverige utgör enskilda myndigheter skiftar notarieutbildningsplanerna både i kvalitet och utformning. För att få en uppfattning om hur notarierna disponerar sin tid på domstolarna ställdes frågan i vilken utsträckning notarierna utför de moment som ska tillgodose syftet med tjänstgöringen². Det handlar om att bereda mål, göra rättsutredningar, föredra mål och ärenden, föra protokoll och anteckningar, närvara vid överläggning till dom eller beslut och lämna förslag till avgörande, döma på egen behörighet och hålla muntliga förhandlingar.

Resultatet pekar på skillnader mellan tingsrättsnotarier och förvaltningsrättsnotarier. Sammantaget upplever tingsrättsnotarierna det svårt att hinna med alla moment under ordinarie arbetstid, vilket leder till att betygshöjande moment, som till exempel domskrivning och förberedelse av votering, får göras på kvällar och helger till förmån för att hålla verksamheten flytande. Förvaltningsrättsnotarierna hinner med att göra samtliga moment, men för dessa är det mer regel än undantag att man endast sitter som ordförande vid muntlig förhandling vid ett tillfälle under sin notariatjänstgöring.

¹ Notarienämndens föreskrifter för notariatjänstgöring vid domstol (DVFS 2013:1).

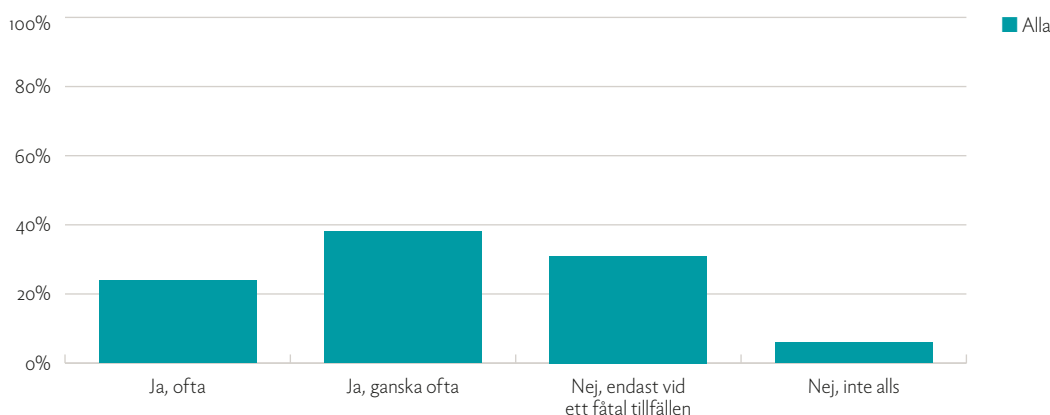
² Notarienämndens föreskrifter för notariatjänstgöring vid domstol (DVFS 2013:1) 3 §.

Internutbildning

Närmare fyra av tio notaries uppger att de *endast vid ett fåtal tillfällen, eller inte alls*, får adekvat internutbildning för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Det framkommer i fritextsvaren att arbetsbelastningen är så pass hög för notarierna att utbildningsmomenten får stå tillbaka och att domstolar inte tar tidsmässig hänsyn till utbildningar när de planerar sin verksamhet i förhållande till hur många mål som de sätter ut till förhandling per vecka.

Har du blivit erbjuden att delta i adekvat internutbildning för att du ska kunna utföra dina arbetsuppgifter?

Saco-S Domstol anser att

- Domstolsverket tillsammans med Saco-S Domstol bör ta fram en mall för en **notariatjänstgöringsplan**. Mallen bör tydliggöra vilka arbetsuppgifter som är centrala och i vilken utsträckning dessa bör utföras för att syftet med notariatjänstgöringen ska uppnås.
- Domstolsverket tillsammans med berörda arbetsgivare bör arbeta fram en plan för att öka möjligheten för förvaltningsrättsnotarier att vara ordförande vid egna muntliga **förhandlingar**. Detta för att säkerställa att förvaltningsrättsnotarierna kan tillgodogöra sig den erfarenheten och kunskapen inför en eventuell fiskalsutbildning.
- De centrala utbildningarna för notaries i Domstolsverkets regi ska utökas med dels **digitala utbildningar**, dels exempelvis centrala **rättegångsspel**. Utöver det bör olika ERFA³ projekt anordnas för att stärka upp utbildningsmoment samt för att säkra upp att notarierna får en enhetlig utbildning.

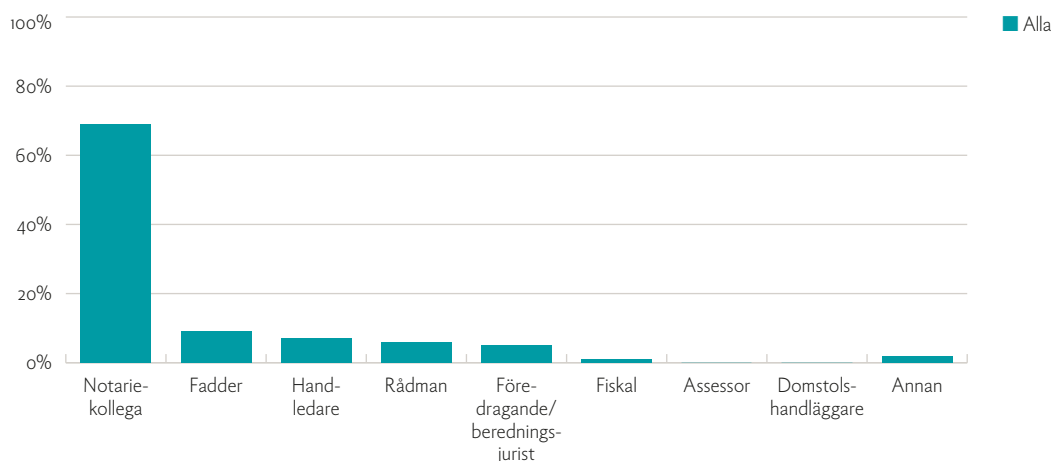
³ ERFA är en modell för strukturerat erfarenhetsutbyte med gemensamt lärande. Modellen har under 2020 utvecklats i ett samarbete mellan domstolarna och Domstolsverket.

Kollegialt stöd och handledning

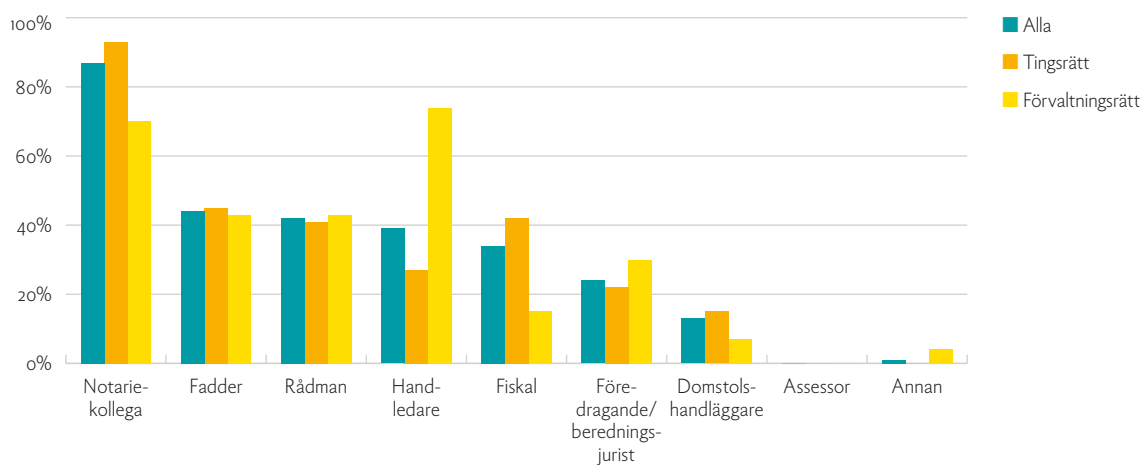
Kollegialt stöd

Med kollegialt stöd åsyftas hur notarierna fått stöd/stöttning på arbetsplatsen (från kollegor oavsett personalkategori). Av resultaten framgår att notarierna i första hand vänder sig till sina notarietkollegor för hjälp och stöttning, i andra hand en fadder, som oftast är en äldre notarie. Detsamma gäller när det kommer till att ge vägledning och instruktioner för arbetet samt svara för introduktionen av andra notarier. Benägenheten att vända sig till sin handledare för vägledning och instruktioner skiljer sig dock åt mellan tingsrättsnotarierna och förvaltningsrättsnotarierna.

Vem vänder du dig till i första hand om du behöver arbetsrelaterad hjälp?

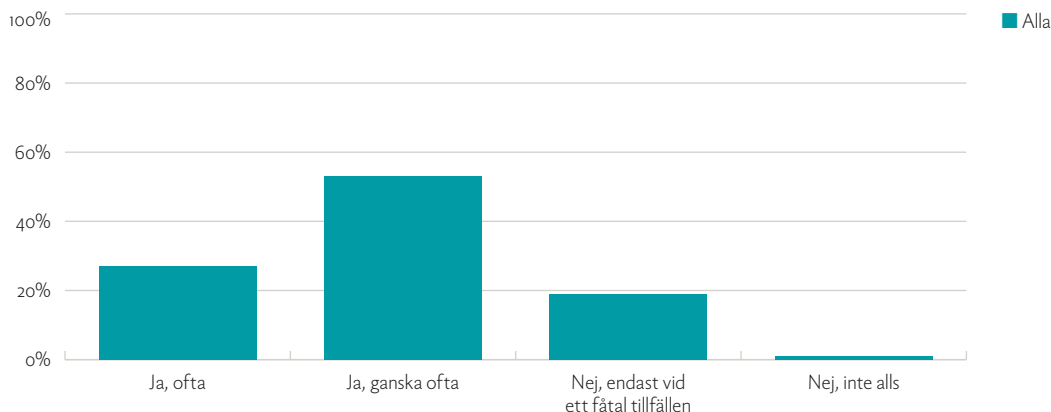
Vem eller vilka har främst gett dig vägledning och instruktioner för arbetet?

”Systemet där notarier vid vissa domstolar åläggs i princip allt ansvar för att ta hand om nyanställda notarier är problematiskt eftersom notarierna redan är överbelastade och jobbar mycket övertid.”

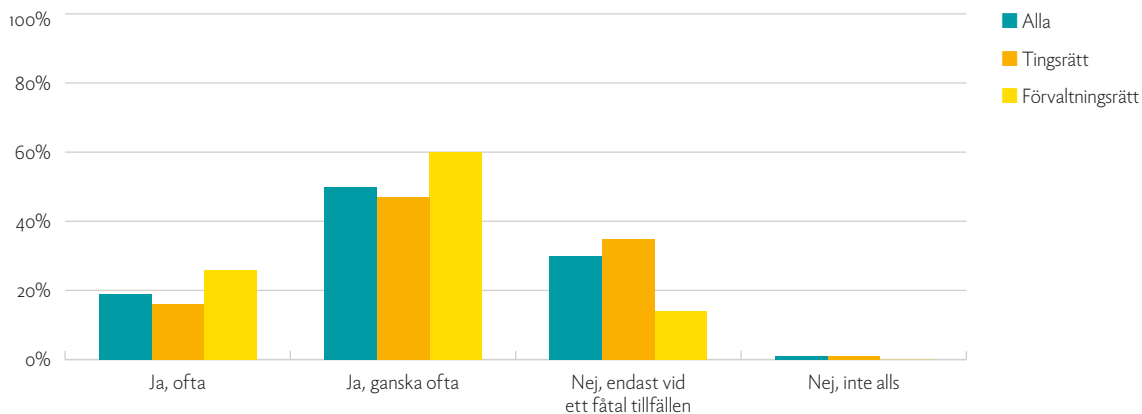
”Egentligen alla men jag skulle önska att man inte behövde 'skämmas' för att be om vägledning, när man inte förstår/vet och att kulturen i ännu högre grad skulle vara tillåtande för frågor, eftersom mycket av det vi gör vi för första gången och därav är omöjligt att känna sig säker på. Löpande frågor är ett måste. Rådmännen är man rädd för att fråga eftersom man vet att de betygssätter en.”

Har du fortlöpande fått vägledning och instruktioner för arbetet?

Hälften av det totala antalet notarier får vägledning och instruktioner för sitt arbete ganska ofta men en femtedel av notarierna får *inte* fortlöpande vägledning och instruktioner för sitt arbete.

Har du kontinuerligt fått återkoppling på ditt arbete?

Resultaten pekar på att förvaltningsrättsnotarierna i högre grad än tingsrättsnotarierna har fått återkoppling på sitt arbete. Mer än en tredjedel av tingsrättsnotarierna uppger att de endast fått återkoppling *vid ett fåtal tillfällen eller inte alls*. Av fritextsvaren framgår att återkopplingen ofta är kopplad till och beroende av arbetsbördan på domstolen samt att den är beroende av vilken handledare notarien har. Många uppger att de saknar strukturerad återkoppling och att kulturen på domstolen är att tolka tystnad som att notarien har gjort ett bra jobb.

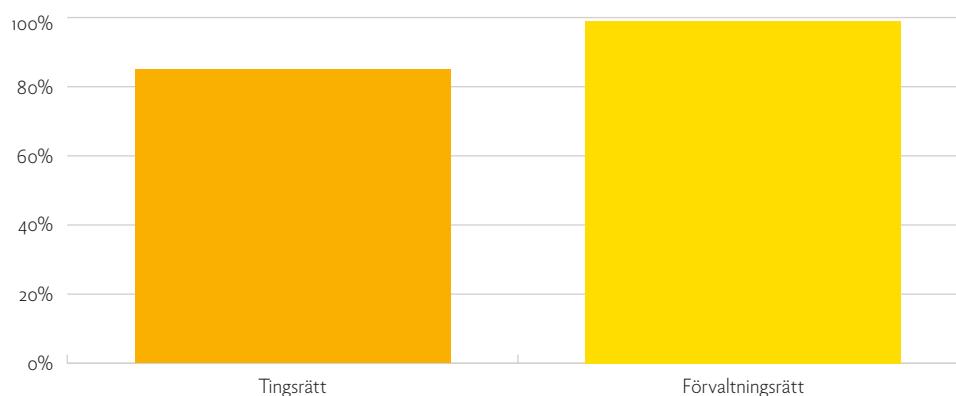
”*Mycket har varit learning by doing. Lärt mig allt av andra notaries, även juridiska frågor jag haft har jag bollat med dem snarare än min handledare.*”

Handledning

Enligt Notarienämndens föreskrifter ska varje notarie ha en handledare. Handledaren ska vara en domare och utgöra ett stöd i arbetet och främja notariens utveckling. Notarien ska fortlöpande få vägledning och instruktioner i arbetet samt kontinuerligt få återkoppling på sitt arbete.⁴

I tingsrätts- och förvaltningsinstruktionerna anges att lagmannen ska beakta Notarienämndens föreskrifter. Domstolsverket anser att handledaren bör vara en ordinarie domare.⁵ Med handledning åsyftas således något mer än bara det kollegiala stödet och den handledning som ges av kollegor i stort när det kommer till arbetet. Vi har i de ställda frågorna definierat detta såsom stöd och vägledning av notariens handledare och att en handledare är domare (rådman, assessor, fiskal).

Har du en handledare? Ja

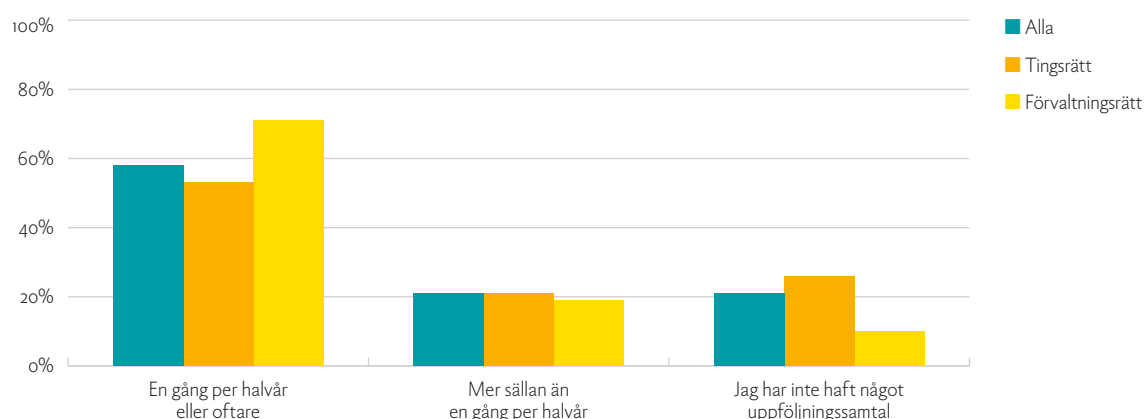

⁴ Notarienämndens föreskrifter för notarietjänstgöring vid domstol (DVFS 2013:1) 4–5 §§.

⁵ Domstolsverket: Att handleda notaries – riktlinjer, PM 2014-05-19, Diarienummer 2222-2012.

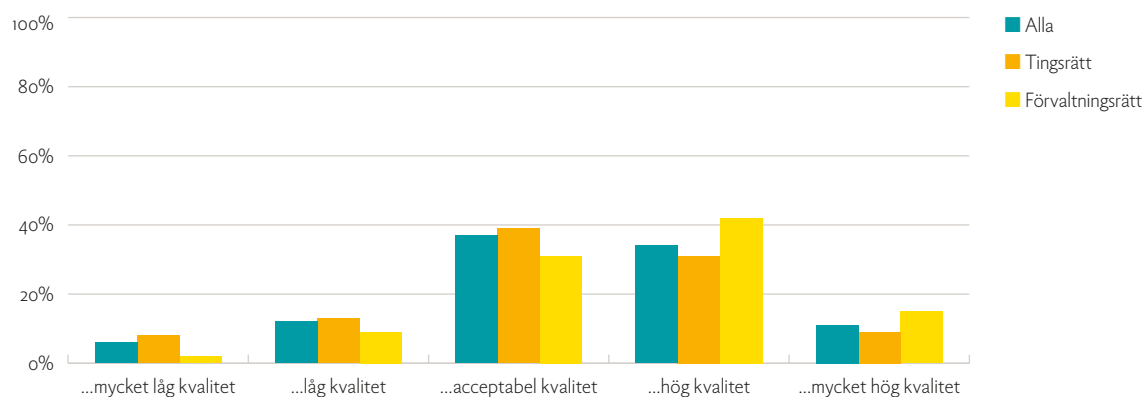
Trots att det tydligt framgår att en notarie ska ha en handledare har 15 procent av tingsrättsnotarierna inte det. På motsvarande sätt såg det även ut i vår undersökning från 2019. Antalet förvaltningsrättsnotarier som saknar handledare har däremot sjunkit sedan dess och numer har nästan alla en handledare.

Hur ofta har du haft uppföljningssamtal med din handledare under din notarietjänstgöring?

Av de som svarar att de har en handledare uppger mer än en femtedel att de *inte har haft något uppföljningssamtal*. Svaren visar dock att förvaltningsrättsnotarierna i större utsträckning har uppföljningssamtal än tingsrättsnotarierna.

Vad är ditt samlade intryck av handledningen? Handledningen håller...

Ungefär var femte notarie upplever att kvaliteten på handledningen är *låg eller mycket låg*.

”När det väl fungerar beror det mycket på handledarens egen uppfattning av vikten av ett gott handledarskap. Handledaren måste själv vilja lära ut och utbilda för att vi notarier ska ha möjligheten till en god utbildning. Ställs inga krav på rådmännen att faktiskt lära ut, utan de bör alla men alla gör inte det.”

Att det saknas kontinuitet och återkoppling är omständigheter som notarierna anser medför ett sämre handledarskap. Det ses också som negativt att det skiljer sig väldigt mycket åt i handledarskapet mellan handledarna och att notarien själv ofta måste ta initiativ till kontakt. Därutöver är det flera notarier som har uppgett att handledaren inte verkar ha tid att prioritera handledning till följd av att de själva har en hög arbetsbelastning. Detta i kombination med att notarierna har olika handledare under notarietjänstgöringen kan ha spelat in i svaren gällande den samlade bedömningen av handledningen. Svaren tyder även på att tingsrättsnotarierna är mer negativa till kvaliteten än förvaltningsrättsnotarierna.

”*Jag har med vissa undantag inte upplevt handledning. Notariens uppgift är att avlasta domaren och arbetsbelastningen på tingsrätten lämnar i regel mycket lite tid åt handledning. Handledaren har generellt sett ett ointresse för notariens arbetsbelastning och en obenägenhet att bidra till att viktiga utbildningsmoment (votering och muntlig föredragning) genomförs.*”

Saco-S Domstol anser att

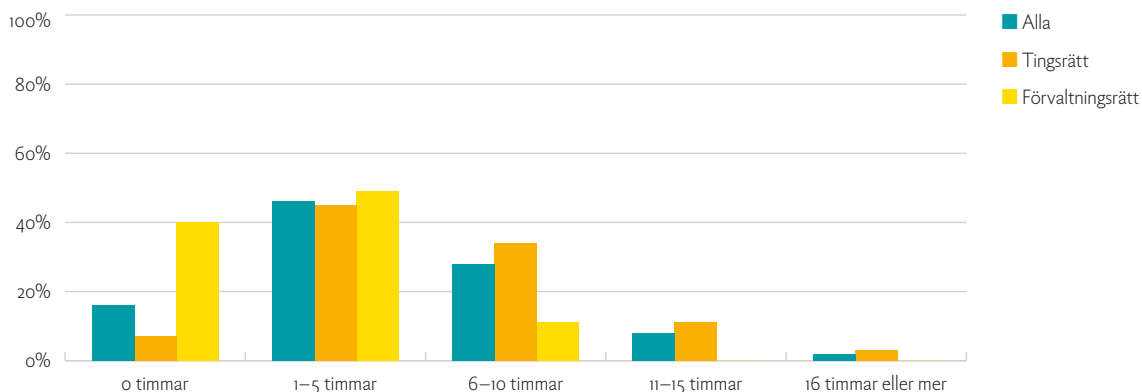

- **Domstolsverket tillsammans med Saco-S Domstol ska arbeta fram nationella riktlinjer för handledarskap som ska göras bindande.** Handledarens ansvar behöver tydliggöras och särskiljas från det ansvar som åligger arbetsgivaren.
- **En lägsta nivå på handledarskap bör preciseras.** Detta för att säkerställa att handledningen av notarier, som är ett viktigt utbildningsinslag i notarietjänstgöringen, ska medföra att notarietjänstgöringen i så hög grad som möjligt blir enhetlig över hela landet. Bland annat bör handledaren ge kontinuerlig återkoppling på doms- och beslutsförslag, och i utbildningssyfte delta som åhörare vid ett antal av notariens egna förhandlingar.
- **Domstolarna bör upprätta ett förväntansdokument där det tydligt framgår vilka förväntningar det finns på notarien och på handledarskapet.** Av dokumentet ska framgå vilka arbetsuppgifter en notarie förväntas genomföra och i vilken utsträckning samt vilket utbildningsansvar som handledaren har.
- **Samtliga domare som ska ansvara för handledarskap bör genomgå utarbetade kurser av Domstolsverket.** Utöver en grundläggande handledarkurs för nya handledare ska det finnas årligen återkommande utbildningar. Dessa kurser ska ta upp olika teman såsom till exempel stress, betygsättning, pedagogik och bemötandefrågor.

Arbetstid och arbetsmiljö

Att notarier har en ansträngd arbetssituation är för de som arbetar inom Sveriges Domstolar väl känt. I den här undersökningen kan vi se att fler än fyra av fem notarier i genomsnitt arbetar mer än sin ordinarie arbetstid, 39 timmar och 45 minuter.

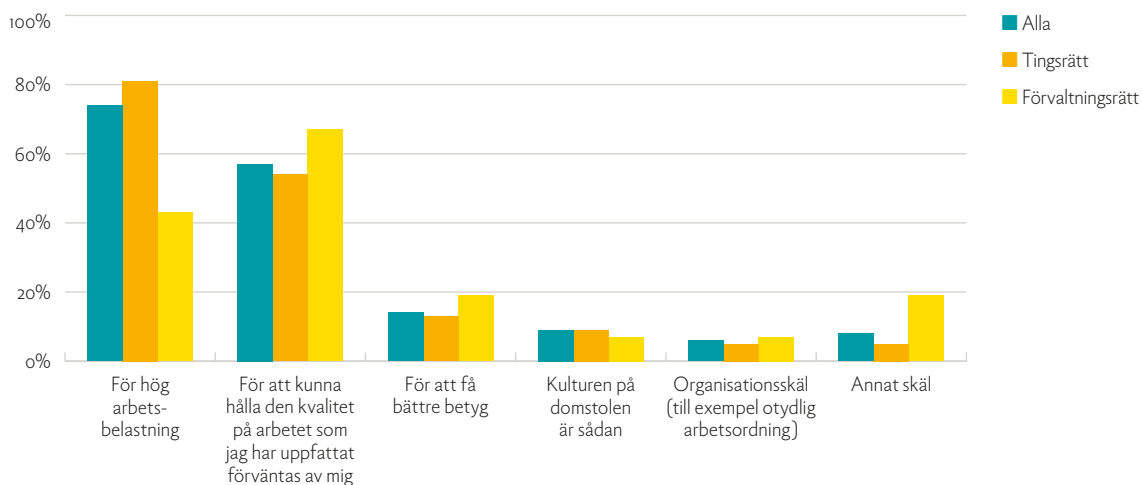
Hur många timmar i veckan arbetar du i genomsnitt mer än ordinarie arbetstid?

Saco-S Domstol ser allvarligt på att det återigen framgår att allt för många notarier arbetar mer än veckoarbetstiden. Totalt svarar *84 procent att de arbetar mer än veckoarbetstiden*. Av dessa uppger närmare en tredjedel att de arbetar 6–10 timmar mer än ordinarie arbetstid per vecka, det vill säga cirka en veckas extra arbetstid per månad.

Av resultaten framgår även att tingsrättsnotarierna generellt sett i större utsträckning arbetar mer än veckoarbetstiden jämfört med förvaltningsrättsnotarierna och att tingsrättsnotarierna som kollektiv betraktat arbetar fler timmar än förvaltningsrättsnotarierna, vilket även framgick i 2019 års undersökning. Av svaren från 2022 års undersökning märks en viss förbättring gällande arbetad tid på förvaltningsrättsidan.

Vad är den främsta anledningen till att du har arbetat mer än veckoarbetstiden?

” Vissa veckor går upp emot 20 timmar i övertid. Ledningen känner till problemet men ingenting görs. Man uppmanas att registrera sin arbetstid i flexmall men straffas med samtal för det fall den ligger för högt. 'En normalbegåvad notarie hinner med arbetet på ordinarie arbetstid'.”

Av svaren framgår att anledningarna till att notarierna arbetar mer än ordinarie veckoarbetstid är flera, men likt den senast jämförbara undersökningen från 2019, uppger de flesta notarier att anledningen till att de arbetar mer än veckoarbetstiden beror på att det är en *för hög arbetsbelastning*. Den anledning som näst flest notarier uppger är *för att kunna hålla den kvalitet på arbetet som notarierna har uppfattat förväntas av dem*. Slutsatsen av våra undersökningar, såväl år 2022 som år 2019, är att det inte handlar om att notarierna överarbetar sina uppgifter, vilket ofta påtalas från arbetsgivarhåll. I stället är den arbetade tiden i högsta grad kopplad till de krav som ställs på notariens arbete.

Resultaten skiljer sig åt mellan de olika domstolsslagen. *Tingsrättsnotarierna* uppger att de vanligaste anledningarna till att de arbetar mer än veckoarbetstiden är *hög arbetsbelastning, för att kunna hålla den kvalitet på arbetet som de har uppfattat förväntas av dem* och strax över en tiondel av dem uppger att de gör det för att *få bättre betyg*. För *förvaltningsrättsnotarierna* är de vanligaste anledningarna till att de arbetar mer än veckoarbetstiden *för att kunna hålla den kvalitet på arbetet som de har uppfattat förväntas av dem, hög arbetsbelastning*, en femtedel av dem gör det för att *få bättre betyg*.

” Man måste även skriva dom för att få bra betyg. Det går inte att göra på ordinarie arbetstid. Även om detta är 'frivilligt' så är det givetvis inte frivilligt, eftersom det förväntas, och det kräver en avsevärd insats utöver arbetstid.”

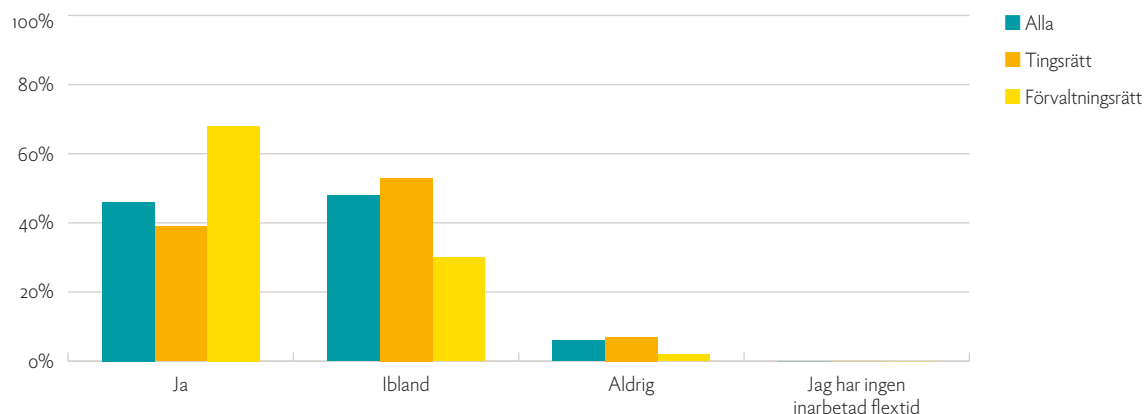
I vilka situationer har din arbetsgivare beordrat dig att arbeta övertid?

Förvaltningsrättsnotarierna synes i mindre utsträckning bli beordrade att arbeta övertid. Svaren tyder på att arbetsgivarna endast beordrar övertid när en förhandling drar ut på tiden, oaktat domstolsslag. I fritextsvaren framkommer även att notarierna har dålig vetskap om när de kan begära övertidsersättning. Trots att de flesta notarier uppgett att de arbetar mer än veckoarbetstiden visar svaren att de inte kompenseras för detta, i vart fall inte i form av betald övertidsersättning. En tredjedel av notarierna har aldrig blivit beordrad övertid.

”Det sitter stenhårt i väggarna att vi inte får övertid bara för att det är en allmänt hög arbetsbelastning.”

Har du haft möjlighet att ta ut inarbetad flexledighet?

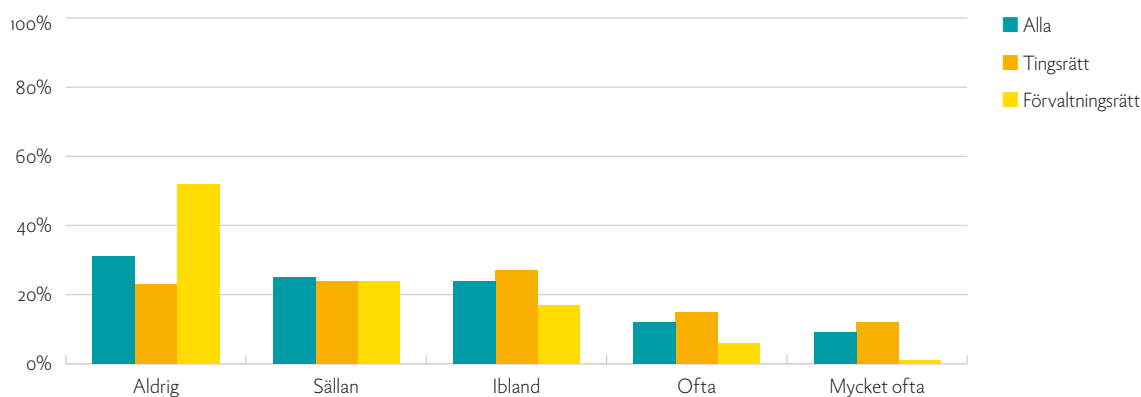

Ett annat sätt att få ersättning för sitt arbete är att ta ut inarbetad flexid i ledighet.

Möjligheten att ta ut den *inarbetade flexen* i flexledighet ser olika ut beroende på vilken typ av domstol som notarien arbetar på. Tre av tio förvaltningsrättsnotarier uppger att de inte alltid har möjlighet att ta ut den inarbetade flextiden medan majoriteten av tingsrättsnotarier inte alltid kan ta ut sin inarbetade flexid. Ingen av de responderande notarierna har uttryckt att de *inte* har någon inarbetad flexid alls. Samtliga respondenter har alltså plustimmar i den så kallade "flexbanken".

”Systemet med flexid är inte förenligt med hur mycket man jobbar som notarie. Arbetsbördan är på en sådan jämnhög nivå att det sällan finns utrymme att ta ut flex genom att till exempel gå hem tidigare. För att undvika att flextiden ska slå i taket (och att man därefter arbetar gratis) måste man ta ut flexdagar. Eftersom det finns en gräns på fem flexdagar per år ligger ofta flextiden på max och man arbetar gratis. Attityden kring flexid på tingsrätten är att man inte jobbar för mycket så länge man ligger under maxantalet flex timmar. Dock kan man ha legat på max och jobbat många timmar gratis, för att sedan ta ut någon timme flex och så ser det ut som att man håller sig under maxtaket fast man egentligen inte har gjort det.”

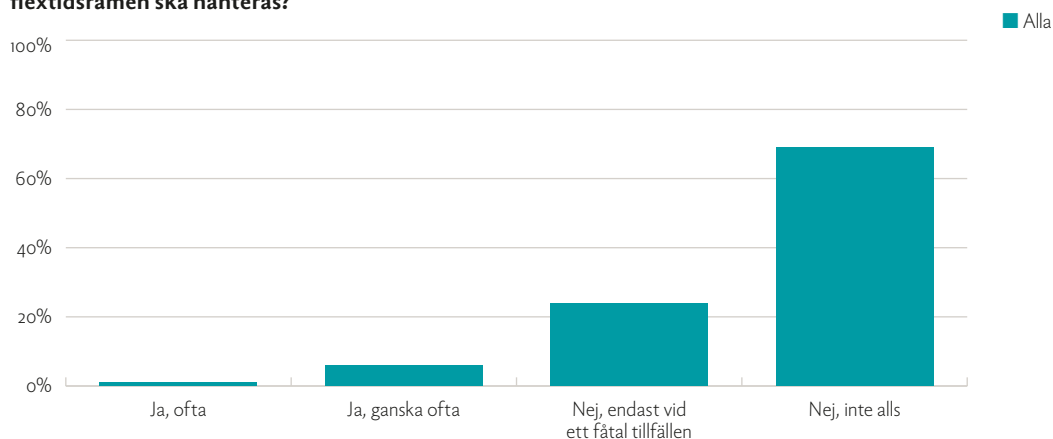
Händer det att du arbetar utanför flexidsramen?

Utöver den problematik som finns med att lägga in övertidstimmar i "flexbanken" som sedan riskerar att "brinna inne" eller strykas uppger sju av tio notaries att de arbetar utanför flexidsramen, vilket innebär att notarien inte kan registrera den arbetade tiden och således inte heller bli kompenserad för det arbetet.

” Jag har barn, vilket gör att den tid jag jobbar utöver ordinarie arbetstid måste förläggas till sent på kvällarna, tidigast från klockan åtta men oftast senare än så. Detta innebär att min övertid inte syns eller tillgodoräknas på samma sätt som för de andra notarierna. Systemet med en flexidsram fungerar inte väl ur det hänseendet.”

Har du återkommande avstämningar med din arbetsgivare om hur din plustid inom flexidsramen ska hanteras?

Ungefär sju av tio notaries har inte haft något samtal med sin arbetsgivare om hur plustiden på "flexbanken" ska hanteras. De notaries som uppgav att de har haft samtal med arbetsgivaren om plustiden fick även frågan om vad dessa samtal resulterat i. Svaret på frågan var att samtalen inte resulterade i någonting eller att flexidstimmarna hade strukits för notarien.

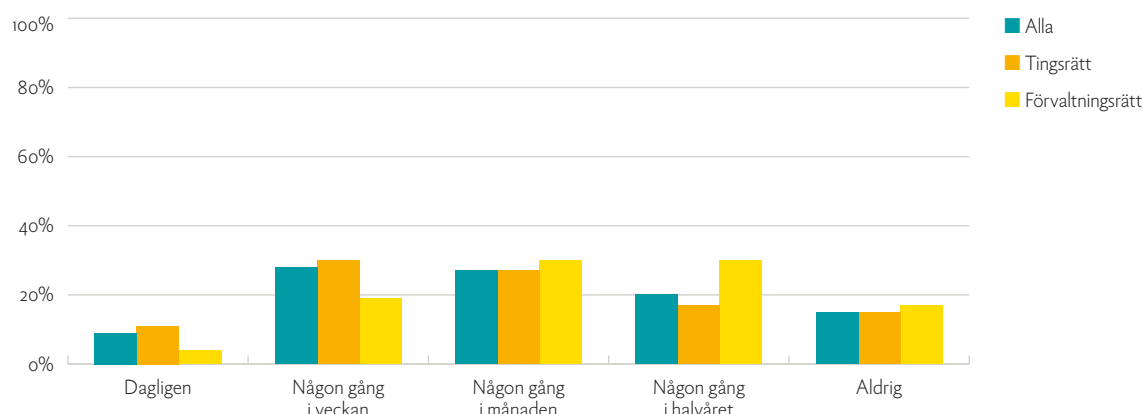
”Att jag uppmanas ta ut flexledighet. Men arbetsuppgifterna finns kvar när jag kommer tillbaka från flexledigheten, vilket innebär att det inte alltid upplevs som en avlastning att vara ledig, utan snarare en stress att hinna med sina arbetsuppgifter på kortare tid, och inför ledighet får man då jobba över.”

Slutligen bad vi notarierna att uppskatta hur många timmar per månad de i genomsnitt arbetar utan ersättning i form av lön, övertidsersättning, kompensationsledighet, flexledighet eller flextid. Med andra ord hur mycket de arbetar ”gratis” för staten. Vid en sammantagen beräkning av samtliga uppgivna timmar framkommer att en notarie i genomsnitt arbetar 7,8 timmar i månaden utan ersättning/kompensation. Uppdelat på de olika domstolsslagen framkommer att en förvaltningsrättsnotarie i genomsnitt arbetar 2,4 timmar i månaden och en tingsrättsnotarie i genomsnitt 9,8 timmar i månaden utan någon form av ersättning.

Fysiska och psykiska symtom på stress relaterat till arbetsbelastning

Av Arbetsmiljöverkets föreskrifter⁶ framgår att det är arbetsgivaren som bär ansvaret för att medarbetarna inte drabbas av ohälsa på grund av organisatoriska och sociala förhållanden i arbetsmiljön. Vidare definieras ohälsosam arbetsbelastning som när kraven i arbetet mer än tillfälligt överskrider resurserna. Denna obalans blir ohälsosam om den är långvarig och möjligheterna till återhämtning är otillräckliga⁷.

Har du upplevt symptom på stress såsom sömnsvårigheter, hjärtklappning, spänningshuvudvärk eller liknade som du kopplar till din arbetsbelastning?

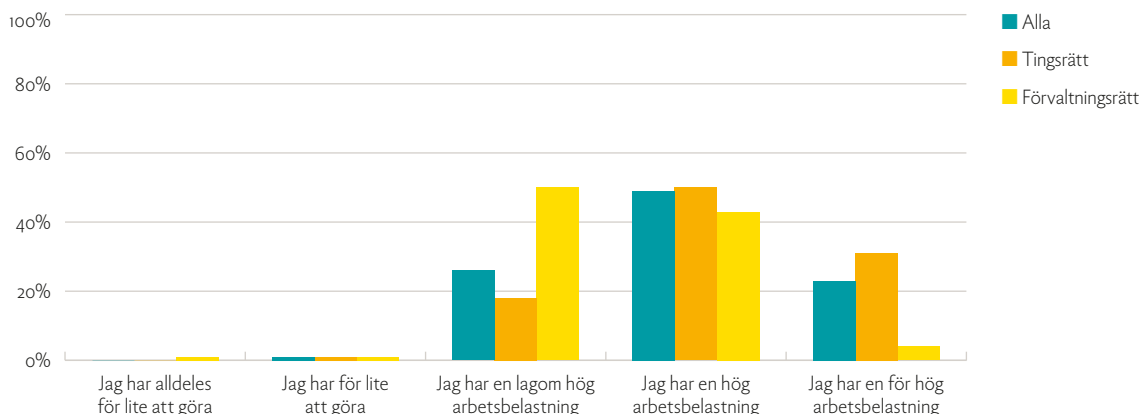
Resultaten pekar på att ungefär fyra av tio av landets notarier upplever en arbetsrelaterad stress som yttrar sig i sömnsvårigheter, hjärtklappning och/eller spänningshuvudvärk dagligen eller någon gång i veckan. 85 procent har upplevt symtom. Detta är alarmerande siffror för Sveriges Domstolar. Svaren tyder även på att det är fler notaries på tingsrätt än förvaltningsrätt som upplever symtom på stress kopplat till arbetsbelastningen.

”De två enda anledningarna till att de kan köra så hårt med oss är att 1) vi betygsätts, och 2) vi är bara på arbetsplatsen i 1,5–2 år så vi kan 'stå ut' den tiden.”

6 Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4).

7 Arbetsmiljöverkets föreskrifter och allmänna råd om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) 4 §.

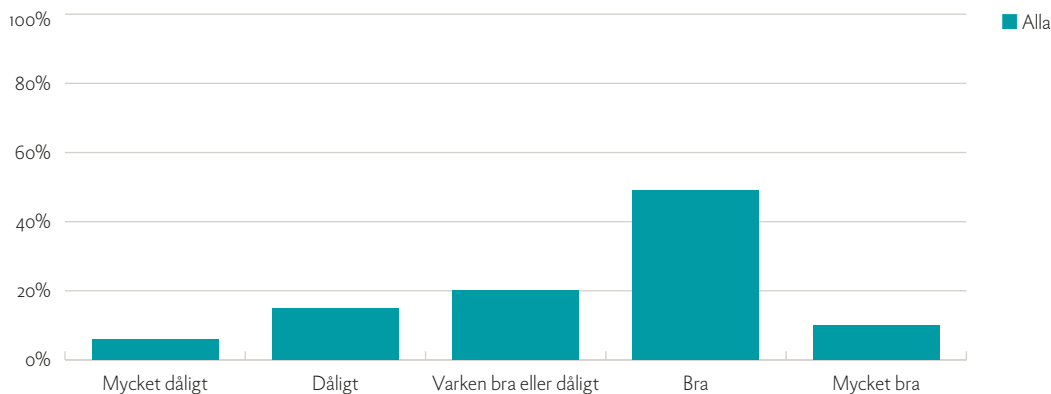
Vad är ditt samlade intryck av din arbetssituation?

Av svaren framgår att sju av tio notaries har *en hög* eller *för hög arbetsbelastning*, men svaren skiljer sig åt mellan domstolsslagen. Hälften av förvaltningsrättsnotarierna uppger att de har *en lagom arbetsbelastning*, medan knappt en femtedel av tingsrättsnotarierna uppger att de har *en lagom arbetsbelastning*. I fritextsvaren framkommer synpunkter om att organisationen är för slimmad, att den inte tar höjd för att personal blir sjuk, vabbar eller är föräldralediga.

”*Ju längre tid man är på arbetsplatsen, desto mer ansvar får man, vilket är normalt. Problemet är att belastningen aldrig går ner till någon normal nivå, utan den ligger hela tiden på 'för hög'. Många arbetsuppgifter som inte ingår i den normala arbetsbeskrivningen läggs oftast på notaries med full behörighet. Därför blir det oftast väldigt mycket som ska hinnas med efter det att man fått full behörighet. Exempelvis såsom att vara fadder, hoppa in akut på förhandlingar, skriva domar åt andra rådmän än ens egna handledare då den handledarens notarie inte är tillräckligt varm i kläderna för att göra det själv. Kontentan är att det är inte toppar och dalar utan det är ständiga toppar.*”

Vad är ditt samlade intryck av arbetsmiljön på domstolen?

Ungefär en av fem notarier upplever det samlade intrycket av domstolens arbetsmiljö som *dåligt eller mycket dåligt*. I fritextsvaren finns en antydning till att det finns *vissa förväntningar på notarietjänstgöringen redan när man söker och att detta kan påverka värderingarna*. Det skulle kunna vara så att det är välkänt bland de sökande till notarietjänstgöringen att man måste arbeta mycket och att det är hierarkiskt ute på våra domstolar. En i sammanhanget viktig faktor är förmodligen att det rör sig om att notarietjänstgöringen genomförs under en begränsad tid.

”Bortsett från arbetsbelastningen och avsaknad av hållbarhetstänk har jag trivts väldigt bra – men arbetsbelastningen och avsaknad av balans mellan jobb och fritid är en väldigt stor del av situationen.”

”Arbetsmiljön är mycket bättre än jag väntade mig att den skulle vara. Det finns dock en hög lägstanivå på arbetsbelastning.”

Saco-S Domstol anser att

- Arbetsgivaren har ansvar att se till att notariernas arbetsbelastning inte leder till sjukdom. Därför är det väsentligt att domstolarna identifierar orsakerna bakom arbetsbelastningen och därefter vidtar åtgärder, bland annat genom att organisera arbetet på ett sådant sätt att notarierna inte regelmässigt arbetar övertid.
- Ansvarig personal på domstolarna bör kontinuerligt delta i arbetsmiljöutbildningar för att bättre kunna ta sitt arbetsgivaransvar och på så vis förebygga ohälsosam arbetsbelastning och bättre leva upp till lag och föreskrifter.
- Arbetsgivaren ska verka för att skyddsombuden involveras mer i notariernas situation på domstolen för att säkerställa att arbetsmiljöregleringen följs och att det systematiska arbetsmiljöarbetet⁸ tas på största allvar.
- Domstolsverket ska tillsammans med Saco-S Domstol se över den partsgemensamma rekommendationen för arbetstidsavtal. Flexitid som inte kan tas ut i ledighet ska ersättas i pengar. Möjligheter till övertidsersättning behöver även kommuniceras tydligare.

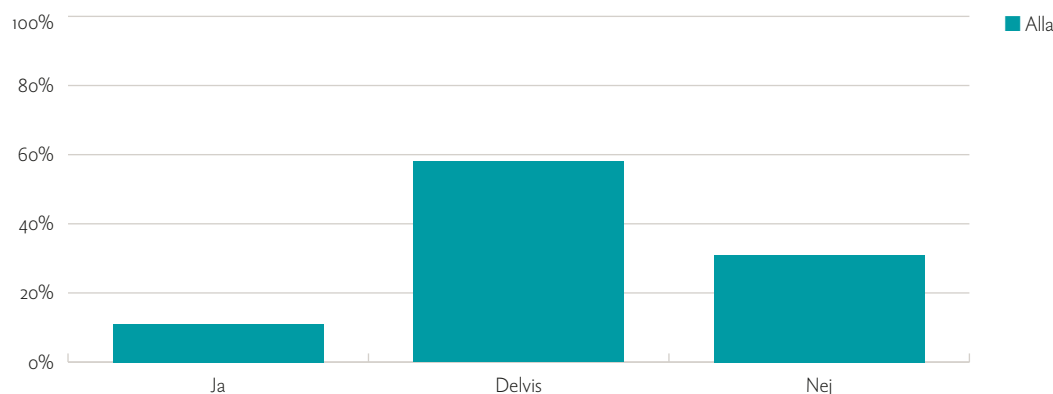
⁸ Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2001:1).

Tjänstgöringsbetyg

Efter avslutad och godkänd notarietjänstgöring erhåller notarierna ett tjänstgöringsbetyg från den domstol de har tjänstgjort på.

Tjänstgöringsbetyget ska återspegla notariens arbetsprestationer, kunskaper och färdigheter. Det ska också lämna upplysningar om notariens noggrannhet och pålitlighet.⁹ Betyget ska innehålla ett utlåtande över notariens yrkesskicklighet, omdöme, samarbetsförmåga, arbetsförmåga och självständighet.¹⁰ Domstolsverket uppger i sina riktlinjer för handledning av notarier att handledaren har ett ansvar för att notarien får information om betygsättningen, kriterierna vid betygsättning och vad som förväntas av notarien.¹¹ Anvisningarna för utformningen av tjänstgöringsbetyg bör utgöra ett underlag för uppföljningssamtalen med notarien under tjänstgöringstiden.¹²

Vet du vad som krävs av dig för att du ska få det slutbetyg du strävar efter?

Vår undersökning visar att endast en av tio notarier vet vad som krävs av dem för att uppnå de slutbetyg som de eftersträvar. I fritextsvaren framkommer att notarierna upplever ett hemlighetsmakeri kring betygen, att det är oklart vad som premieras och vad som väger tyngst samt att betygs-kriterierna är många och luddiga. Flertalet notarier uppger även att betygsättningen upplevs som godtycklig inom den egna domstolen, men också i förhållande till andra domstolar.

”*Trots att jag läst notarieplanen och haft återkommande avstämningssamtal upplever jag notariebetygen som något luddiga. Detta särskilt mot bakgrund av att de tillämpas olika på olika domstolar. Hos oss är det uttalat att betyget synnerligen i princip aldrig används, medan ambitiösa kollegor i exempelvis Stockholm återkommande får fler än ett. Jag accepterar helt och fullt om jag rent prestationsmässigt inte når upp till betyget synnerligen men jag vill konkurrera om exempelvis fiskalplatserna på lika villkor, det vill säga ha möjligheten att få ett högsta betyg om min prestation motsvarar dessa förväntningar.*”

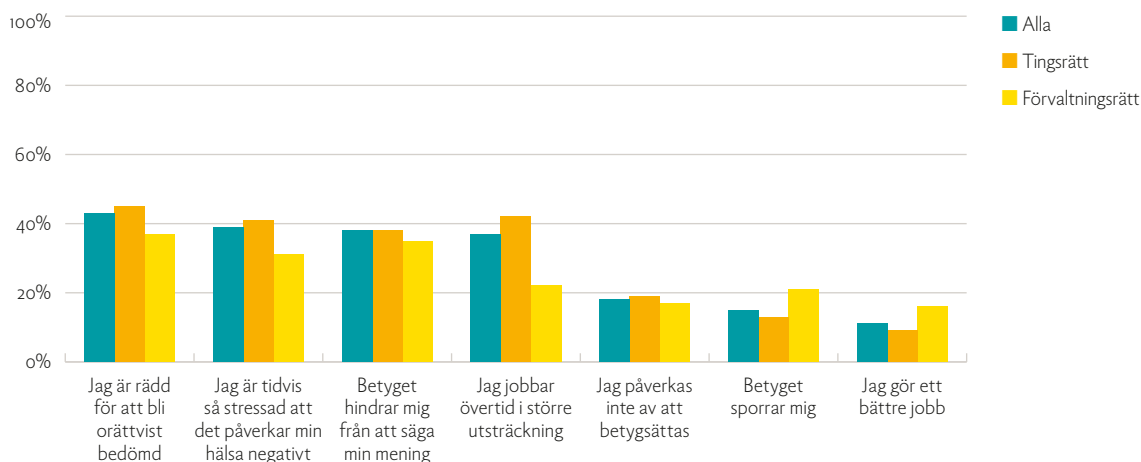
9 Generaldirektörsprotokollet 2008, 2008-09-30, Tjänstgöringsbetyg för notarier.

10 Riktlinjer för utformningen av innehållet i betyget för notarie, bilaga till Generaldirektörsprotokollet 2008, 2008-09-30, Tjänstgöringsbetyg för notarier.

11 Att handleda notarier – riktlinjer, 2014-05-19, diarienummer 2222-2012, sidan 5.

12 Sveriges Domstolars intranät, Betyg och riktlinjer för notarier, 2022-08-31.

På vilket eller vilka sätt har du i ditt arbete påverkats av att betygsättas?

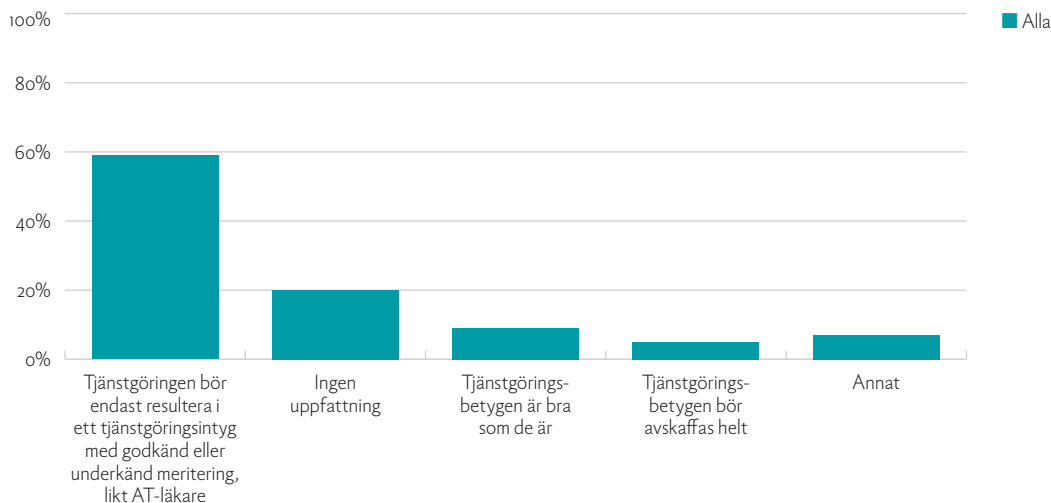
Likt den senaste undersökningen år 2019 pekar resultaten på att betygssystemet bidrar till att notarierna inte vågar säga ifrån vid hög arbetsbelastning. Betygssystemet medför stress och en rädsla för att bli orättvist bedömd. Framför allt uppgav tingsrättsnotarierna i den förra undersökningen att betygen sporrade dem, vilket då var det näst vanligaste svaret. Resultaten i denna undersökning visar att det endast är 15 procent som uppger att betygen sporrar dem. Nedbrutet per domstolsslag svarar förvaltningsrättsnotarierna i högre grad att de sporras av tanken på tjänstgöringsbetyg än tingsrättsnotarierna.

Att betygsättningen leder till att många notarier inte vågar säga nej till ytterligare arbetsuppgifter vid redan hög arbetsbelastning och att de drar sig från att prata med sina handledare av rädsla för att det skulle kunna inverka negativt på betygsättningen är problematiskt. Det innebär att den så viktiga handledningen och kunskapsöverföringen mellan domare och notarie uteblir eller i vart fall försämras. Vissa notarier uppger även att betygen föranleder stress, osäkerhet och förvirring, eftersom betygen är oklara och till viss del motsägelsefulla.

”Särskilt betyget kring 'personlig lämplighet' upplever jag har en negativ effekt på mig och mina notariekollegor. Det har aldrig angetts en klar beskrivning av vad detta innebär, vilket betyder att det finns en stor oro för att en vid minsta sociala tabbe eller slarviga motsägning till en domare riskerar göra sig personligt olämplig. Detta göder en tystnadskultur och det märks att notarierna vågar prata på riktigt först när ingen domare eller föredragande jurist med nära band till domarna är i närheten.”

Vad tycker du om tjänstgöringsbetygen?

Majoriteten av notarierna anser att dagens betygssystem bör tas bort och ersättas med ett system som endast resulterar i en godkänd eller icke godkänd tingsmeritering.

”Tjänstgöringsbetygen fyller en funktion, men när arbetsbelastningen gör det omöjligt att genomföra de moment som krävs för ett gott betyg är det oerhört frustrerande. Efter att en brilliant notarie fick sämre betyg då hen, i enlighet med instruktion, fokuserat på att hålla verksamheten flytande, känns betygen helt irrelevanta.”

Saco-S Domstol anser att

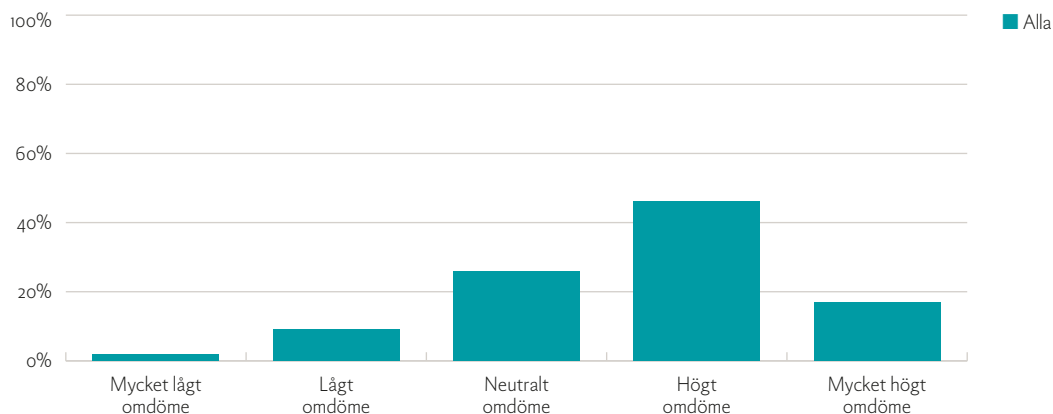
- **Dagens betygssystem ska avskaffas.** Det bör i stället införas ett system som leder till en godkänd eller icke godkänd notariatjänstgöring, vilket exempelvis skulle kunna framgå av ett standardiserat tjänstgöringsintyg som innehåller information om tjänstens innehåll och vad notarien har utfört för moment samt även eventuella sidouppdrag som notarien haft, exempelvis fackligt uppdrag eller engagemang i specifik arbetsgrupp eller förening.
- **Nationella riktlinjer angående vad som krävs för att notariatjänstgöringen ska anses godkänd ska arbetas fram av Domstolsverket i samråd med arbetsgivare och Saco-S Domstol.** På detta sätt skapas transparens, förutsägbarhet och legitimitet för systemet.

Sammanvägd upplevelse av notarietjänstgöringen

I den sista delen av undersökningen fick notarierna bland annat göra en sammanvägd bedömning av sin notarietid, ge förbättringsförslag och svara på hur de ser på sin fortsatta karriär.

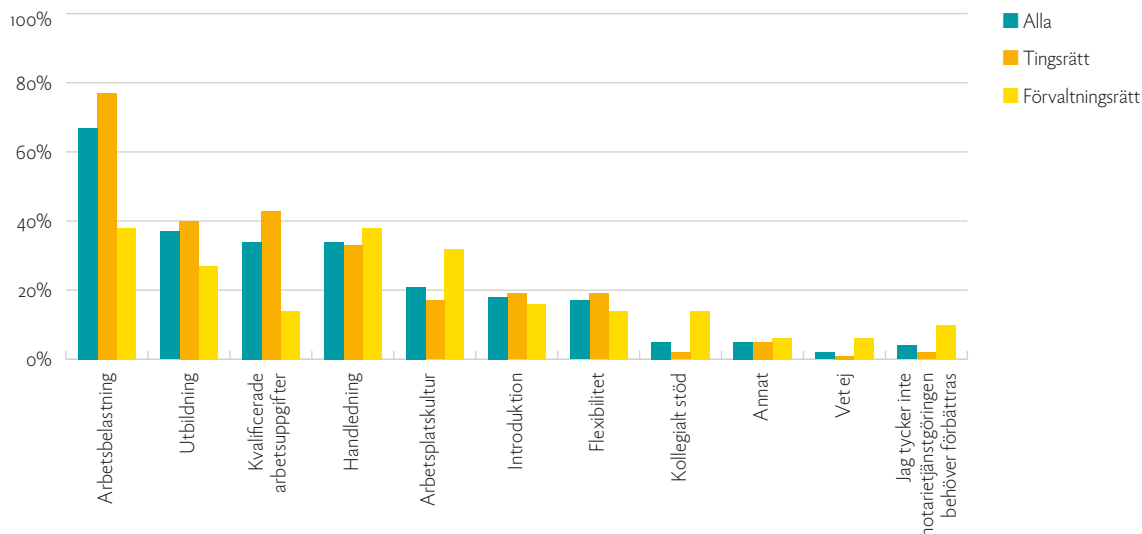
Vilket omdöme ger du notarietjänstgöringen?

Majoriteten av notarierna ger notarietjänstgöringen *högt* eller *mycket högt omdöme*. Svaren mellan de olika domstolsslagen är snarlika, vilket kan tyckas aningen förvånande med tanke på att svaren, uppdelat på domstolsslagen, skilt sig mycket åt på andra frågeområden.

” För hög arbetsbelastning. Hierarkisk organisationsstruktur och på många håll ett konservativt synsätt. Osunda och direkt hälsoskadliga maktstrukturer, attityder och arbetssätt tillåts ofta fortgå och till och med förstärks inom domstolsvärlden, vilket i allmänhet påverkar notarier mest.”

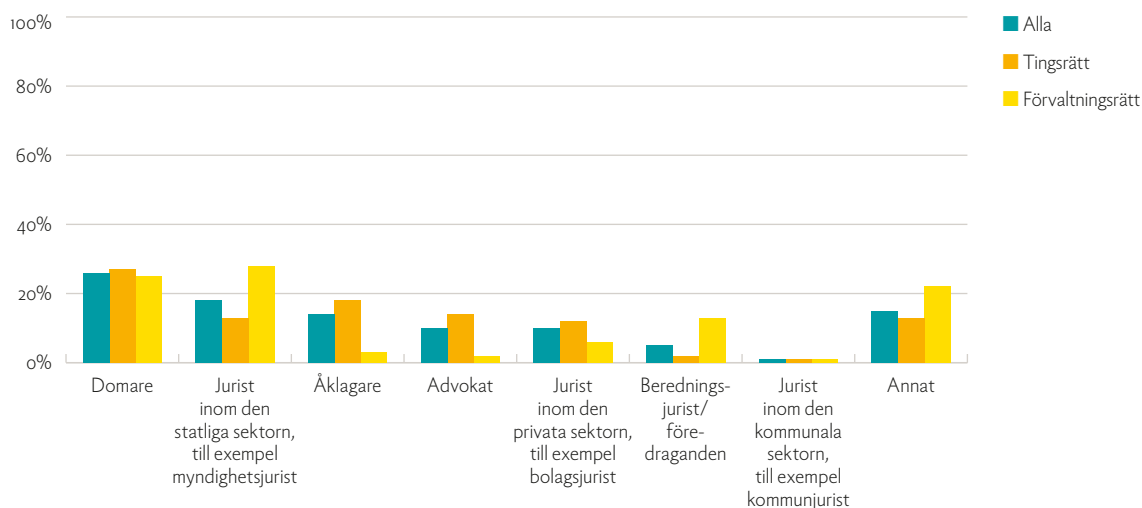
Jag tycker att notariatjänstgöringen behöver förbättras inom följande områden:

Arbetsbelastningen är det område som flest notaries uppger att notariatjänstgöringen behöver förbättras inom. Därefter kommer *utbildning*, *kvalificerade arbetsuppgifter* och *handledning*. Det finns dock skillnader mellan domstolsslagen. Generellt pekar resultaten på att förvaltningsrättsnotarierna är mer positiva till notariatjänstgöringen.

Under frågealternativet "Annat" har notarierna kunnat ange egna förbättringsområden. De flesta svarar att lönen behöver förbättras, men även att fler notaries borde anställas och att förväntningarna på målavverkning ändras.

Vad vill du arbeta med efter notariatjänstgöringen? Jag vill arbeta som...

Förvaltningsrättsnotaries vill i första hand arbeta som jurist inom den statliga sektorn, i andra hand som domare och i tredje hand med annat. *Tingsrättsnotaries* vill i första hand arbeta som domare, i andra hand som åklagare och i tredje hand som advokater.

Avslutande kommentar

Saco-S Domstol anser att det nu är hög tid att ta de problem som notarierna uppger på allvar. Notarierna är rättsväsendets framtid och de måste rustas med kunskap, kompetens och bra verktyg. Det är dags att en gång för alla enas om att notarietjänstgöringen är en tid för utbildning och lärande och den ska genomsyras av detta. Arbetsgivaren har huvudansvaret för att ordna och utforma arbetsmiljön för att förebygga risker för ohälsa, inbegripet den psykosociala arbetsmiljön. Vi vill i det sammanhanget påtala att en bra arbetsmiljö är en förutsättning för att skapa både ett hållbart arbetsliv och ett hållbart rättsväsende.

Sacoförbunden för dig som är akademiker i staten

Akademikerförbundet SSR

Akademikerförbundet SSR

Organiserar akademiker inom beteendevetenskap, ekonomi, personalvetenskap, samhällsvetenskap och socialt arbete.
www.akademssr.se

Akavia

Organiserar ekonomer, jurister, samhällsvetare, it-akademiker, personalvetare och kommunikatörer.
www.akavia.se

DIK

Akademikerfacket för kultur och kommunikation.
www.dik.se

Fysioterapeuterna

Organiserar fysioterapeuter/sjukgymnaster.
www.fysioterapeuterna.se

Kyrkans Akademikerförbund, KyrkA

Organiserar präster, diakoner, församlingspedagoger och alla akademiker som har tjänst inom kyrkan.
www.kyrka.se

Naturvetarna

Organiserar naturvetare som exempelvis arbetar inom life science, jord, skog och miljö, de fysiska vetenskaperna, matematik och data.
www.naturvetarna.se

PSYKOLOGFÖRBUNDET

Psykologförbundet

Organiserar leg psykologer, de med psykologexamen och fil doktorexamen i psykologi eller pedagogik.
www.psykologforbundet.se

Sjöbefälsföreningen

Organiserar befäl och annan personal i chefsställning inom sjöfarten.
www.sjofefalsforeningen.se

SRAT

Organiserar specialister, kvalificerade handläggare och chefer inom hälsa, kommunikation och förvaltning.
www.srat.se

Sveriges Arbetsterapeuter

Facklig och professionsinriktad organisation för arbetsterapeuter.
www.arbetssterapeuterna.se

Sveriges Arkitekter

Fack- och branschorganisationen för alla Sveriges arkitekter.
www.arkitekt.se

Sveriges Farmaceuter

Organiserar apotekare och receptarier samt farmacie magistrar och farmacie kandidater.
www.sverigesfarmaceuter.se

Sveriges Ingenjörer

Organiserar civil- och högskoleingenjörer inom alla yrkesinriktningar.
www.sverigesingenjorer.se

Sveriges läkarförbund

Läkarnas fackliga och professionella organisation.
www.lakarforbundet.se

Sveriges Skolledare

Organiserar skolledare och de med ledande befattning inom utbildningsområdet.
www.sverigesskolledare.se

Sveriges universitetslärare och forskare, SULF

Universitetslärares, forskarnas och doktorandernas fackliga och professionella organisation.
www.sulf.se

Sveriges Veterinärförbund

Organiserar veterinärer och veterinärstuderande.
www.svf.se

Tjänstetandläkarna

Organiserar tandläkare verksamma inom både offentlig och enskild sektor.
www.tjanstetandlakarna.se

Bli medlem i något av Saco-S medlemsförbund på **saco-s.se**